EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 31.1.2020
COM(2020) 34 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

2017.-2018. aasta aruanne Euroopa Liidu Solidaarsusfondi kohta

SISUKORD

1. Sissejuhatus 2
2. Taotlused 2
3. Rahastamine 9
4. Sekkumisjuhtumite lõpetamine 11
5. Kokkuvõte 12

1. SISSEJUHATUS

Nõukogu 11. novembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 2012/2002 (Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta (edaspidi „määrus“)) artiklis 12 on sätestatud, et Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatakse aruanne fondi eelmise aasta tegevuse kohta. Kuna solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmine seoses kõikide 2017. aastal toimunud katastroofidega lõppes alles 2018. aastal, käsitletakse käesolevas aruandes erandkorras fondi tegevust nii 2017. kui ka 2018. aastal. Aruandes esitatakse kokkuvõtlik teave aruandeperioodil saadud taotluste ja lõpetatud juhtumite kohta. Komisjon hindas kõiki taotlusi 2014. aastal muudetud määruses[1] sätestatud kriteeriumide alusel.

2017. aastal sai komisjon kümme uut solidaarsusfondi rahalise toetuse taotlust, nimelt Hispaanialt, Kreekalt, Leedult, Lätilt, Poolalt, Portugalilt ja Prantsusmaalt. Peale selle – mis kõige olulisem – vaatas Itaalia läbi ja ajakohastas taotluse, mille ta oli esitanud 2016. aastal seoses mitme suure maavärinaga, mis olid alanud 2016. aasta augustis ja kestsid kuni 2017. aasta alguseni.

Portugal, Kreeka, Prantsusmaa ja Hispaania taotlesid viiel juhul ettemakset, mida kolmel juhul ka anti. Komisjon tegi ettemakseid kogusummas 6,5 miljonit eurot mõne nädala jooksul pärast taotluste saamist.

Saadud taotlustest kaks, nimelt taotlused, mis olid seotud üleujutusega Murcias ja tulekahjudega Doñanas Hispaanias, ei vastanud määruse tingimustele ja seepärast neid heaks ei kiidetud. Otsused ülejäänud kaheksa 2017. aasta uue taotluse kohta tehti 2018. aastal. Peale selle lõpetas komisjon kuus varasemat solidaarsusfondi sekkumisjuhtumit.

2018. aastal sai komisjon neli solidaarsusfondi toetuse taotlust, nimelt Bulgaarialt, Itaalialt, Küproselt ja Rumeenialt. Küprose taotlust ei saanud komisjon heaks kiita. Ükski ülejäänud kolmest riigist ei taotlenud ettemakset. 2018. aastal maksis komisjon Bulgaariale kokku 2,3 miljonit eurot. Otsus kahelt ülejäänud riigilt 2018. aastal saadud taotluse kohta oli kõnealuse aasta lõpus veel tegemata.

I lisas esitatakse suure katastroofi künnised, mida kohaldati solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmisel 2017. ja 2018. aastal. II lisas esitatakse ülevaade 2017./2018. aastal heaks kiidetud taotlustest koos asjaomase finantsteabega.

2. TAOTLUSED

➢ *2017. AASTAL*

Komisjon sai 2017. aastal kümme uut solidaarsusfondi rahalise toetuse taotlust. Kõik taotlused jõudsid komisjonini õigusaktis ettenähtud tähtajaks, st hiljemalt 12 nädalat pärast esimesi kahjustusi (määruse artikli 4 lõige 1). Kolm taotlust oli suure katastroofi ja kuus piirkondliku katastroofi kohta ning üks taotlus põhines sätetel, mis käsitlevad katastroofi naaberriigis. Neist taotlustest kaheksa puhul võttis

[1] Nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta (EÜT L 311, 14.11.2002, lk 3), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrusega (EL) nr 661/2014 (ELT L 189, 27.6.2014, lk 143).

komisjon 2018. aasta jooksul vastu rakendusotsuse, millega anti ELi solidaarsusfondist rahalist toetust.

ITAALIA – 2016./2017. aasta järjestikused maavärinad

Nagu eelmises aastaaruandes märgitud, tabas Itaalia Kesk-Apenniinide piirkonda 2016. aasta augustist kuni 2017. aasta jaanuarini rida solidaarsusfondi ajaloo tugevaimaid maavärinaid. Otsene kahju ulatus kokku enneolematu 21 879 miljardi euroni, mida on kuus korda rohkem kui suure katastroofi künnis, mistõttu oli tegemist ülekaalukalt suurima katastroofiga alates solidaarsusfondi loomisest. 2016. aasta detsembris – pärast seda, kui komisjon oli Itaalialt 16. novembril 2016 saanud esialgse taotluse – tehti 30 miljoni euro suurune suurim võimalik ettemakse.

Seoses järjestikuste tugevate järeltõugetega, mis kestsid kuni 2017. aasta jaanuarini, tuli Itaalial oma esialgset taotlust mitu korda ajakohastada ning viimane versioon saadi 25. mail 2017.

Lähtudes solidaarsusfondi toetussummade kindlaksmääramiseks kehtestatud meetodist (st 2,5 % kogukahjust allapoole suure katastroofi künnist jääva kahju osa puhul pluss 6 % seda künnist ületava kahju osa puhul), oli Itaalial õigus saada 1 196 797 579 eurot ehk peaaegu 1,2 miljardit eurot. See ülekaalukalt suurim toetussumma, mida solidaarsusfondist on makstud, ületas enam kui kaks korda fondile kättesaadavat maksimaalset iga-aastast eraldist.

Õnneks oli osa 2016. aasta eraldisest kulutamata (2016. aastal tehti makseid 2015. aastast edasi kantud summast). Seepärast kanti 2016. aasta eraldis edasi 2017. aastasse. Peale selle tegi komisjon ettepaneku kasutada esimest korda mitmeaastase finantsraamistiku artikli 10 lõiget 2, mis võimaldab erandlikel asjaoludel kasutada puudujääva osa katmiseks järgmise aasta (2018) eraldist.

PRANTSUSMAA – orkaanid Irma ja Maria Saint-Martinil ja Guadeloupe'il

2017. aasta 5. ja 6. septembril liikus üle Kariibi mere enneolematult tugev viienda kategooria orkaan Irma, mis tappis ja vigastas suure hulga inimesi ning jättis endast maha hulgaliselt purustusi. Orkaani kese ületas Saint-Martini / Sint Maarteni keskmise kiirusega 290–295 km/h, hävitades saarest üle 90 %. Kõigest kaks nädalat hiljem, 18. ja 19. septembril 2017, liikus üle Kariibi mere orkaan Maria – järjekordne viienda kategooria orkaan, mille põhjustasid samadest ilmastiku- ja kliimatingimused kui Irma –, tekitades Saint-Martinil / Sint Maartenil, Guadoupe'il ja Martinique'i teatud osades taas märkimisväärset kahju.

Prantsusmaa taotles solidaarsusfondist rahalist toetust 27. novembril 2017, st 12nädalase tähtaja jooksul.

Prantsusmaa ametiasutused hindasid katastroofi tekitatud otseste kahjude kogusummaks 1 956,241 miljonit eurot. Taotluse esitamisel lähtuti määruse artikli 2 lõikes 3 sätestatud piirkondliku looduskatastroofi kriteeriumist. Taotlus käsitles ühtainust NUTS 2. tasandi piirkonda, mis hõlmab Saint-Martinit ja Guadeloupe'i. Kuna asjaomasel piirkonnal on äärepoolseima piirkonna staatus Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 349 tähenduses, kohaldati madalamat kahjukünnist, milleks oli 1 % piirkonna sisemajanduse koguproduktist (SKP). Ehkki toimunu ei liigitunud suureks katastroofiks, moodustas teatatud otsene kahju 21,9 % piirkonna SKPst ja ületas kaugelt määruses äärepoolseimate piirkondade jaoks kehtestatud 1 % künnist. Seepärast oli Prantsusmaa taotlus kõlblik solidaarsusfondist toetuse saamiseks.

12. detsembril 2017 tegi komisjon Prantsusmaale ettemakse summas 4 890 603 eurot, mis moodustas 10 % eeldatavast solidaarsusfondi rahalisest toetusest kogusummas 48 906 025 eurot.

KREEKA

2017. aasta maavärin Lesbose saarel

12. juunil 2017 tabas Egeuse mere põhjaosas asuvat Lesbose saart maavärin, mille tugevus Richteri skaala järgi oli 6,3 magnituuti. Järgnes hulk järeltõukeid, mis tekitasid kahju eramajadele, ettevõtetele ja kohalikule taristule.

Kreeka taotles solidaarsusfondist rahalist toetust 1. septembril 2017.

Kreeka ametiasutused hindasid otseste kahjude kogusummaks 54 365 miljonit eurot. Taotluse esitamisel lähtuti määruse artikli 2 lõikes 3 esitatud piirkondliku looduskatastroofi sättest, kus piirkondlik looduskatastroof on määratletud looduskatastroofina, mis põhjustab toetuskõlbliku riigi NUTS 2. tasandi piirkonnas otsest kahju, mis on suurem kui 1,5 % selle piirkonna SKPst. Lesbosel tekitatud kahju moodustas asjaomase Põhja-Egeuse NUTS 2. tasandi piirkonna SKPst 2,14 % ning ületas seega määruses sätestatud 1,5 % künnist. Seepärast oli Kreeka taotlus kõlblik solidaarsusfondist toetuse saamiseks.

9. novembril 2017 tegi komisjon Kreekale ettemakse summas 135 912 eurot, mis moodustas 10 % eeldatavast solidaarsusfondi rahalisest toetusest kogusummas 1 359 119 eurot.

2017. aasta maavärin Kosi saarel

20. juulil 2017 tabas Egeuse mere lõunaosas Bodrumi (Türgi) ja Kosi saare (Kreeka) vahelist ala Richteri skaala järgi 6,6-magnituudiline maavärin, millele järgnesid arvukad järeltõuked. Maavärina tekitatud kahju mõjutas peamiselt avalikku taristut ja vara ning olulisi kultuuripärandiobjekte.

Kreeka taotles solidaarsusfondist toetust 11. oktoobril 2017, st 12nädalase tähtaja jooksul.

Kreeka ametiasutused hindasid katastroofi tekitatud otseste kahjude kogusummaks 101 432 miljonit eurot. Taotluse esitamisel lähtuti määruse artikli 2 lõikes 3 esitatud piirkondliku looduskatastroofi sättest. Kosi maavärina tekitatud kahju moodustas asjaomase Lõuna-Egeuse NUTS 2. tasandi piirkonna SKPst 1,8 % ning ületas seega määruses sätestatud 1,5 % künnist. Seepärast oli Kreeka taotlus kõlblik solidaarsusfondist 2 535 796 euro suuruse toetuse saamiseks. Kuigi Kreeka oli taotlenud ettemakset, ei võimaldanud algne ebaselgus taotluse kõlblikkuse osas seda teha.

LÄTI – 2017. aasta üleujutus

2017. aasta suvel ja sügisel tabasid Lätit pikaajalised tugevad vihmasajud, mis tõid kaasa pinnase küllastumise veega ja seejärel üleujutused kogu riigis, eriti Latgale piirkonnas ja selle ümbruskonnas. Üleujutuse tagajärjel hävis saak ning tekitati ulatuslikku kahju vooluveekogudele, äravoolusüsteemile, veepuhastusseadmetele ning maantee- ja raudteetaristule.

Läti ametiasutused taotlesid solidaarsusfondist toetust 14. novembril 2017, st 12 nädala jooksul pärast esimeste kahjustuste ilmnemist 24. augustil 2017.

Läti hindas üleujutuste tekitatud otseste kahjude kogusummaks 380 524 miljonit eurot. See summa ületas 2017. aastal solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmisel kohaldatud suure katastroofi künnist, mis oli Läti puhul 145 740 miljonit eurot (st 0,6 % Läti kogurahvatulust). Kuna hinnanguline otsene kahju ületas kõnealust künnist, liigitus katastroof määruses määratletud suureks looduskatastroofiks. Seepärast oli Läti taotlus kõlblik solidaarsusfondist 17 730 519 euro suuruse toetuse saamiseks. Läti ei olnud taotlenud ettemakset.

LEEDU – 2017. aasta üleujutus

2017. aasta hilissuvel ja sügisel tabas Leedut katkematu vihmasadu, mille tõttu ei suutnud veega küllastunud pinnas liigvett absorbeerida. Sellele järgnesid üleujutused, mis tekitasid kahju peamiselt võrgutaristule ja põllumajandussektorile.

Leedu ametiasutused taotlesid solidaarsusfondist toetust 22. detsembril 2017, st 12 nädala jooksul pärast esimeste kahjustuste registreerimist 4. oktoobril.

Leedu hindas üleujutuse tekitatud otseste kahjude kogusummaks 407 366 miljonit eurot. See summa ületas 2017. aastal solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmisel kohaldatud suure katastroofi künnist, mis oli Leedu puhul 214 944 miljonit eurot (st 0,6 % Leedu kogurahvatulust). Kuna hinnanguline otsene kahju ületas kõnealust künnist, liigitus katastroof suureks looduskatastroofiks ning seega oli selle puhul õigus saada solidaarsusfondist toetust summas 16 918 941 eurot. Leedu ei olnud taotlenud ettemakset.

POOLA – 2017. aasta torm

2017. aasta 9.–12. augustil tabasid mõnda Poola piirkonda erakordselt tugevad tormid ja vihmasajud, mis tekitasid era- ja riigimetsale, avalikule taristule ning muule varale ulatuslikku kahju.

Poola taotles solidaarsusfondist toetust 25. oktoobril 2017, st 12 nädala jooksul pärast esimeste kahjustuste registreerimist.

Poola ametiasutused hindasid katastroofi tekitatud otseste kahjude kogusummaks 491 170 miljonit eurot. Taotluse esitamisel lähtuti määruse artikli 2 lõikes 3 esitatud piirkondliku looduskatastroofi sättest. Tormi tekitatud kahju moodustas asjassepuutuva kolme piirkonna (Kujawy-Pomorze vojevoodkond, Pomorze vojevoodkond ja Suur-Poola vojevoodkond) kaalutud keskmisest piirkondlikust SKPst[2] 2,04 % ning ületas seega määruses sätestatud 1,5 % künnist. Seepärast oli Poola taotlus kõlblik solidaarsusfondist 12 279 244 euro suuruse toetuse saamiseks. Poola ei olnud taotlenud ettemakset.

PORTUGAL – 2017. aasta metsatulekahjud

2017. aasta juunist oktoobrini käis Portugalist üle mitu suurte metsatulekahjude lainet, mille tingisid kõrge õhutemperatuur, tugev tuul ja äärmiselt väike õhuniiskus. Tulekahjud toimusid peamiselt Portugali kesk- ja põhjaosas asuvates piirkondades

[2] 2014. aasta andmete põhjal 24 089miljonit eurot.

ning nende mõju oli laastav: tules hävisid elutähtis avalik taristu, üldkasutatavad hooned, eramajad ja ettevõtted ning põllumajandus- ja metsamaa.

Esimene tulekahjude laine Centro piirkonnas sai alguse 17. juunil 2017. Portugal esitas väga kiiresti – 17. juulil 2017, mis jäi kenasti 12nädalase taotlemistähtaja raamesse – solidaarsusfondile esialgase taotluse. Juuli ja oktoobri vahel suured tulekahjud paraku kordusid. Nende sündmuste arvessevõtmiseks ajakohastas Portugal oma esialgset taotlust 13. oktoobril 2017 ja uuesti 14. detsembril 2017, esitades sealjuures uuendatud hinnangu 2017. aasta juunist oktoobrini toimunud tulekahjude tekitatud kogukahju kohta.

Oma lõplikus taotluses hindasid Portugali ametiasutused juunist oktoobrini toimunud tulekahjude tekitatud otseste kahjude kogusummaks 1 457 966 miljonit eurot. Taotlus käsitles määruse artikli 2 lõike 2 kohast suurt looduskatastroofi. Kahju moodustas Portugali kogurahvatulust 0,832 % ning ületas seega 2017. aastal solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmisel kohaldatud suure katastroofi künnist, mis oli Portugali puhul 1 051 566 miljonit eurot (st 0,6 % Portugali kogurahvatulust). Seepärast liigitus katastroof suureks looduskatastroofiks.

29. novembril 2017 tegi komisjon varasemas taotluses teatatud kahju põhjal Portugalile 1 494 331 euro suuruse ettemakse. Solidaarsusfondi lõplik rahaline toetus oli 50 673 132 eurot.

HISPAANIA

2017. aasta metsatulekahjud Galicias

2017. aasta 10.–17. oktoobril puhkesid Hispaania loodeosas Galicia autonoomses piirkonnas ulatuslikud metsatulekahjud. Tulekahjude põhjuseks olid samad ilmastikutingimused kui Portugalis, st kõrge õhutemperatuur, tuul ja äärmiselt väike õhuniiskus. Tulekahjud põhjustasid olulist kahju elutähtsale avalikule taristule, eramajadele, ettevõtetele ja metsamaale.

Hispaania taotles solidaarsusfondist toetust 22. detsembril 2017, st 12 nädala jooksul pärast esimeste kahjustuste registreerimist 10. oktoobril 2017.

Hispaania ametiasutused hindasid katastroofi tekitatud otseste kahjude kogusummaks 129 147 miljonit eurot. See summa oli oluliselt väiksem kui Hispaania suhtes 2017. aastal kohaldatud suure katastroofi künnis 3 378,5 miljonit eurot (s.o 3 miljardit eurot 2011. aasta hindades). Samuti jäi see allapoole piirkondliku katastroofi künnist (1,5 % piirkonna SKPst), mis Galicia puhul oli 808 miljonit eurot. Seepärast ei liigitunud katastroof määruse alusel ei suureks looduskatastroofiks ega piirkondlikuks looduskatastroofiks. Samas mõjutasid Hispaaniat samad ilmastikutingimused, mis olid põhjustanud suure katastroofi Portugalis. Seepärast esitasid Hispaania ametiasutused taotluse määruse artikli 2 lõikega 4 ette nähtud naabruses paikneva riigi sätte alusel, mille kohaselt võib solidaarsusfondist toetust saada ka selline toetuskõlblik riik, mis on kannatanud naabruses asuvas toetuskõlblikus riigis tõsiseks katastroofiks liigituva katastroofi tõttu. Seepärast oli Hispaania taotlus kõlblik solidaarsusfondist 3 228 675 euro suuruse toetuse saamiseks.

2017. aasta tulekahjud Doňanas

Alates 2017. aasta algusest oli ulatuslikke Lõuna-Hispaania alasid kurnanud ränk põud.

Selle tagajärjel puhkes Doñana looduskaitsealal 24. juunil 2017 tulekahju, mis kestis 8. juulini 2017. Tuli hävitas ligikaudu 10 000 hektarit ökoloogiliselt tundlikku ja väärtuslikku metsamaad, seahulgas Doñana looduspargi südame, kus olid esindatud kõikvõimalikud ökosüsteemid ning leidnud varju looduslikud liigid, sealhulgas rändlinnud ja ohustatud liigid. Looduskaitseala on UNESCO maailmapärandi objekt. Katastroof seadis ohtu ka kohaliku majanduse, mis põhineb põllumajandusel, metsandusel ja turismil.

15. septembril 2017, st 12 nädala jooksul pärast tulekahjude tekitatud esimesi kahjustusi, esitas Hispaania taotluse solidaarsusfondist toetuse saamiseks.

Oma taotluses nimetas Hispaania katastroofi tekitatud otseste kahjude kogusummaks 117 897 miljon eurot. Taotluse esitamisel lähtuti määruse artikli 2 lõikes 3 sätestatud piirkondliku looduskatastroofi kriteeriumist. Hispaania taotlus käsitles ühtainust NUTS 2. tasandi piirkonda, nimelt Andaluusiat. Paraku moodustas teatatud otsene kahju piirkonna SKPst alla 0,1 % (139 099 miljonit eurot) ning jäi seega oluliselt allapoole määruse artikli 2 lõikes 3 sätestatud 1,5 % künnist.

Seepärast ei vastanud Hispaania esitatud taotlus solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmise kõige olulisemale tingimusele ning ei olnud kõlblik solidaarsusfondist toetuse saamiseks.

2017. aasta üleujutus Murcias

2016. aasta detsembris tabasid mõnda Lõuna-Hispaania osa tugevad vihmasajud, mis tõid kaasa üleujutuse. Katastroof kahjustas avalikku võrgutaristut ja vara, eramaju, põllumajandus- ja metsandusettevõtteid ning keskkonda.

3. märtsil 2017, st 12 nädala jooksul pärast katastroofi tekitatud esimesi kahjustusi, esitas Hispaania komisjonile taotluse solidaarsusfondist toetuse saamiseks, piirdudes küll vaid Murcia autonoomse piirkonnaga.

Oma taotluses nimetas Hispaania katastroofi tekitatud otseste kahjude kogusummaks 214 569 miljon eurot. Taotluse esitamisel lähtuti määruse artikli 2 lõikes 3 sätestatud piirkondliku looduskatastroofi kriteeriumist. Teatatud otsene kahju moodustas piirkonna SKPst 0,8 % (26 808 miljonit eurot) ning jäi seega oluliselt allapoole määruse artikli 2 lõikes 3 sätestatud 1,5 % künnist.

Seepärast ei vastanud Hispaania esitatud taotlus solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmise kõige olulisemale tingimusele ning ei olnud kõlblik solidaarsusfondist toetuse saamiseks.

➢ *2018. AASTAL*

Komisjon sai 2018. aastal neli uut taotlust, millest kolm käsitlesid piirkondlikku katastroofi ja üks suurt katastroofi. Neist taotlustest kahe puhul võttis komisjon 2018. aasta jooksul vastu rakendusotsuse, millega anti solidaarsusfondist rahalist toetust, ning lükkas ühe taotlusetagasi. Detsembri lõpus saadud neljanda taotluse hindamine lõppes 2019. aastal.

BULGAARIA

2017. aasta oktoobri lõpus tabasid Bulgaaria kaguosa ebatavaliselt tugevad vihmasajud ja tormid, mis kahjustasid sildu, kuivenduskanaleid ja tugiseinu ning põhitaristut.

11. jaanuaril 2018, st 12 nädala jooksul pärast esimeste kahjustuste ilmnemist 25. oktoobril 2017, esitas Bulgaaria taotluse solidaarsusfondist toetuse saamiseks. Bulgaaria ametiasutused hindasid katastroofi tekitatud otseste kahjude kogusummaks 90 329 miljonit eurot. Taotluse esitamisel lähtuti määruse artikli 2 lõikes 3 esitatud piirkondliku looduskatastroofi sättest. Burgase üleujutuse tekitatud kahju moodustas asjaomase Yugoiztocheni NUTS 2. tasandi piirkonna SKPst 1,6 % ning ületas seega määruses sätestatud 1,5 % künnist.

Seepärast oli Bulgaaria taotlus kõlblik solidaarsusfondist 2 258 225 euro suuruse toetuse saamiseks. Kuigi Bulgaaria oli taotlenud ettemakset, ei võimaldanud algne ebaselgus taotluse kõlblikkuse osas seda teha.

KÜPROS

Küpros oli alates 2016. aasta septembrist kannatanud väga väheste sademete ja äärmiselt kõrge õhutemperatuuri tõttu. Tagajärjeks oli põud, mis põhjustas saagi ikaldumise, veepuuduse põllumajanduses ja elanikkonna seas ning probleemid veevarustussüsteemidega. 2018. aasta augustis otsustasid Küprose ametiasutused esitada taotluse solidaarsusfondist rahalise abi saamiseks.

Oma taotluses nimetas Küpros põua tekitatud otseste kahjude kogusummaks 117 601 miljonit eurot, millest 26 892 miljonit eurot oli kahju, mis oli tekkinud põllumajanduses. Ülejäänud 90 709 miljonit eurot väidetavast kahjust oli seotud veesektoriga.

Väidetav kahju ületas 2018. aastal solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmisel kohaldatud suure katastroofi künnist, mis oli Küprose puhul 107 031 miljonit eurot (st 0,6 % kogurahvatulust). Seda kahjusumma osa, mis moodustus hinnangulistest tulevastest kuludest – vee magestamise kulude ligikaudu 46 miljoni euro suurune kasv alates taotluse esitamisest kuni 2019. aasta lõpuni –, ei olnud määruses sätestatud tingimuste alusel siiski võimalik otseste kahjude kogusumma osana heaks kiita. Seega vähenes otseste kahjude heakskiidetud kogusumma tublisti allapoole solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmisel kohaldatud künnist.

Küprose ametiasutused taotlesid oma taotluses ka ettemakset. Ent kuna esialgne hindamine näitas, et toetuskõlblik otseste kahjude kogusumma ei ulatunud asjakohase künniseni, ei saanud ettemakset teha.

Komisjon jõudis järeldusele, et Küprost tabanud põud ei vastanud määruses solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmise kohta sätestatud tingimustele ning seega ei saanud selle puhul fondist rahalist toetust anda. Seepärast ei võetud taotlust vastu.

RUMEENIA

2018. aasta juuni keskpaigast kuni augusti alguseni tabasid Rumeenia kirdepiirkonda korduvalt tugevad vihmasajud ja seetõttu tekkisid ulatuslikud üleujutused, mis tekitasid tõsist kahju taristule, kodumajapidamistele ja põllumajandusele.

7. septembril 2018, st 12 nädala jooksul pärast esimesi kahjustusi, taotles Rumeenia solidaarsusfondist toetust.

Selles esialgses taotluses teatatud kahju jäi oluliselt allapoole kehtestatud künnist, milleks oli 1,5 % piirkondlikust SKPst (st 237 96 miljonit eurot Rumeenia kirdepiirkonna puhul). 9. oktoobril 2018 esitasid Rumeenia ametiasutused uuendatud taotluse, nagu nad olid varem komisjonile teatanud, milles otseste kahjude kogusumma ulatus 327 692 miljoni euroni. See summa moodustas piirkondlikust SKPst 2,07 % ning ületas seega kehtestatud künnist. Paraku leidis komisjon Rumeenia uuendatud taotluse analüüsimisel endiselt mitu ebakõla. Seepärast küsis komisjon Rumeenia ametiasutustelt selgitust, mis esitati 14. detsembril 2018.

Kuna 2018. aasta lõpus oli otsuse tegemine selle taotluse kohta alles pooleli, kajastatakse seda taotlust solidaarsusfondi 2019. aasta aruandes. Rumeenia ei olnud taotlenud ettemakset.

ITAALIA

2018. aasta oktoobris ja novembri alguses kannatas enamik Itaalia piirkondi alates Alpidest põhjas kuni Sitsiiliani korduvate tugevate vihmasadude ja tuulte tõttu, millega kaasnesid üleujutused ja maalihked – tagajärjeks oli viimaste aastate kõige laastavam sügishooaeg arvukate hukkunute ja ulatusliku füüsilise kahjuga.

Itaalia taotles solidaarsusfondist rahalist toetust 20. detsembril 2018, st 12 nädala jooksul pärast esimeste kahjustuste registreerimist.

Kuna 2018. aasta lõpus oli otsuse tegemise selle taotluse kohta alles pooleli, kajastatakse seda taotlust solidaarsusfondi 2019. aasta aruandes. Itaalia ei olnud taotlenud ettemakset.

3. RAHASTAMINE

Euroopa Parlament ja nõukogu kui eelarvepädevad institutsioonid kiitsid aruandeperioodil komisjoni ettepanekute põhjal heaks kümne rahalise toetuse andmise solidaarsusfondist. Komisjon esitas oma ettepanekud solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmise kohta neljas rühmas.

- **Paranduseelarve projekt nr 4/2017** hõlmas solidaarsusfondi toetust Itaaliale seoses 2016./2017. aasta maavärinatega. See võeti vastu 13. septembril 2017 ja sellega eraldati 1 196 797 579 eurot. Kuna 2016. aastal oli juba tehtud 30 miljoni euro suurune ettemakse, maksti 6. novembril 2017, pärast komisjoni rakendusotsust Itaaliale toetuse määramise kohta, välja ülejäänud 1 166 797 579 eurot.

- **Paranduseelarve projekt nr 1/2018** võeti vastu 30. mail 2018 ning see hõlmas toetust Prantsusmaale, Portugalile, Hispaaniale ja Kreekale (Lesbos) kogusummas 104 166 951 eurot.

- **Paranduseelarve projekt nr 4/2018** võeti vastu 31. mail 2018 ning see hõlmas toetust Kreekale (Kos), Poolale, Leedule ja Bulgaariale kogusummas 33 992 206 eurot.

- Ettepanekuga anda **toetust Lätile** ei kaasnenud paranduseelarve projekti, kuna vajalikud assigneeringud kaeti summast, mis oli eraldatud 2018. aasta eelarves ettemaksete jaoks. Eelarvepädevad institutsioonid kiitsid 17 730 519 euro kasutuselevõtmise heaks 14. novembril 2018.

Komisjoni esildatud toetuste suuruse kindlaksmääramisel lähtuti 2002. aastal kehtestatud ja seni järjekindlalt kohaldatud meetodist. See meetod põhineb katastroofi tekitatud otseste kahjude kogusumma ja mõjutatud riigi suhtelise jõukuse suhtel, mida kajastab suure katastroofi künnis (vt 1. lisa).

Suurte katastroofide puhul rakendatakse kahest etapist koosnevat progresseeruvat süsteemi, kus allapoole künnist jääva otsese kahju osa puhul kohaldatakse madalamat toetusmäära (2,5 % otseste kahjude kogusummast) ja künnist ületava kahju osa puhul kõrgemat toetusmäära (6 %). Need summad liidetakse. Piirkondlike katastroofide ja naaberriigis toimunud katastroofide puhul kaetakse 2,5 % otseste kahjude kogusummast.

Pärast seda, kui parlament ja nõukogu olid solidaarsusfondi vahendite kasutuselevõtmiseks heaks kiitnud ja teinud ELi eelarves kättesaadavaks vajalikud eelarveassigneerinud, võttis komisjon vastu rakendusotsused konkreetsetele riikidele toetuse maksmise kohta, mille järel maksti kogu summa välja. Juhul kui oli tehtud ettemakse, maksti välja vaid toetuse jääk.

Rakendusotsuste lisades nimetati ametiasutused, kelle toetusesaajariigid olid määranud rakendama solidaarsusfondi toetust, ning auditi ja kontrolli eest vastutavad sõltumatud asutused, samuti kirjeldati neis üldiselt, kuidas kavatseti raha kasutada.

2017./2018. aastal heaks kiidetud solidaarsusfondi toetused

Toetusesaajariik	**Katastroof**	**Kategooria**	**Ettemakse**	**Toetuse suurus** (eurodes)
Itaalia	2016./2017. aasta maavärinad Apenniinides	Suur katastroof	jah (2016)	1 196 797 579
Prantsusmaa	Orkaanid Irma ja Maria Saint-Martinil ja Guadeloupe'il	Piirkondlik katastroof	jah	48 906 025
Kreeka	2017. aasta maavärin Lesbose saarel	Piirkondlik katastroof	jah	1 359 119
Kreeka	2017. aasta maavärin Kosi saarel	Piirkondlik katastroof	ei	2 535 796
Läti	2017. aasta üleujutus	Suur katastroof	ei*	17 730 519
Leedu	2017. aasta üleujutus	Suur katastroof	ei*	16 918 941
Poola	2017. aasta torm	Piirkondlik katastroof	ei*	12 279 244
Portugal	2017. aasta metsatulekahjud	Suur katastroof	jah	50 673 132
Hispaania	2017. aasta tulekahjud Galicias	Naaberriigikriteerium	ei	3 228 675
Bulgaaria	2017. aasta üleujutus Burgases	Piirkondlik katastroof	ei	2 258 225
KOKKU				**1 352 687 255**

* ei taotlenud

4. SEKKUMISJUHTUMITE LÕPETAMINE

Komisjon lõpetas 2017. aastal viis ja 2018. aastal kaks solidaarsusfondi sekkumisjuhtumit. Määruse artikli 8 lõikes 2 on sätestatud, et hiljemalt 18 kuud pärast rahalise toetuse väljamaksmise kuupäeva esitab toetusesaajariik rahalise toetuse rakendamise aruande (edaspidi „rakendamisaruanne") koos selgitustega kulutuste põhjendatuse kohta (edaspidi „õigustatuse avaldus").

➢ *LÕPETAMINE 2017. AASTAL*

Rumeenia, 2008. aasta üleujutused. Solidaarsusfondi rahaline toetus oli 11 785 377 eurot. Rumeenia esitas rakendamisaruande ja õigustatuse avalduse 2012. aasta aprillis. Rumeenia ametiasutuste rakendamisaruandes esitatud teabe põhjal oli nende käsutuses sotsiaalfondi toetus kogusummas 13 537 590,96 eurot (sh 1 752 213,96 eurot tulu intressidest ja vahetuskursierinevustest), mis kasutati täielikult ära solidaarsusfondi meetmete jaoks.

Rumeenia, 2010. aasta üleujutus. Solidaarsusfondi rahaline toetus oli 24 967 741 eurot. Rakendamisaruanne ja õigustatuse avaldus esitati 2013. aasta veebruaris. Rumeenia teatas kasutamata jäänud 916 334,47 eurost lisaks rahastamiskõlbmatutele kuludele summas 1 229 401,86 eurot. Tagastatav summa maksti komisjonile tagasi 27. juulil 2017.

Rumeenia, 2012. aasta põud ja tulekahjud. Solidaarsusfondi rahaline toetus oli 2 475 689 eurot. 2015. aasta märtsis esitasid Rumeenia ametiasutused ametliku

taotluse rakendusperioodi pikendamiseks, mis rahuldati. Aasta hiljem esitas Rumeenia rakendamisaruande (lõpparuande ja õigustatuse avalduse). Rumeenia ametiasustused andsid teada, et kogu summat ei õnnestunud algselt kavandatud viisil ära kasutada ja 2 247 413,72 eurot jäi kulutamata. See summa maksti komisjonile tagasi 27. juulil 2017.

Sloveenia, 2012. aasta üleujutus. Solidaarsusfondi rahaline toetus oli 14 081 355 eurot. Rakendamisaruanne ja õigustatuse avaldus esitati 2015. aasta juulis (pärast saadud kahekuulist ajapikendust). Sloveenia esitatud teabe põhjal oli toetuskõlblike kulude kogusumma 15 416 839 eurot, mis ületas solidaarsusfondi toetust suurusega 14 081 355 eurot. Õigustatuse avaldus kiideti heaks ja toimik suleti.

Saksamaa, 2013. aasta üleujutus. Solidaarsusfondi rahaline toetus oli 360 453 575 eurot. Rakendamisaruanne ja õigustatuse avaldus esitati 2016. aasta märtsis. Saksamaa teatas toetuskõlblikest kuludest kogusummas 391 415 389,57 eurot, mis ületas solidaarsusfondi toetust suurusega 360 453 575 eurot. Pärast õigustatuse avaldusega seotud mitme küsimuse selgitamist toimik suleti.

- ***LÕPETAMINE 2018. AASTAL***

Prantsusmaa, 2010. aasta torm Xynthia. Solidaarsusfondi rahaline toetus oli 35 635 750 eurot. Rakendamisaruanne ja õigustatuse avaldus esitati 2012. aasta oktoobris. Prantsusmaa esitatud teabe põhjal oli toetuskõlblike kulude kogusumma 35 619 808,48 eurot, mis oli väiksem kui solidaarsusfondi toetus. Tagastatav summa maksti komisjonile tagasi 15. novembril 2018 ja toimik suleti.

Poola, 2010. aasta üleujutus. Solidaarsusfondi rahaline toetus oli 105 567,155 eurot. Rakendamisaruanne ja õigustatuse avaldus esitati 2013. aasta jaanuaris. Poola esitatud teabe põhjal oli toetuskõlblike kulude kogusumma 110 599 250,11 eurot, mis ületas solidaarsusfondi toetust. 5 032 095,11 euro suurune erinevus tekkinud kulude ja saadud summa vahel oli tingitud vahetuskursierinevustest saadud tulust. Sellegipoolest jäi väike summa (253,31 eurot) kasutamata ja see tuli tagasi maksta. Pärast makse saamist 27. aprillil 2018 toimik suleti.

5. KOKKUVÕTE

2017. ja 2018. aasta andsid taas kinnitust looduskatastroofide arvu, laadi ja tõsiduse ettearvamatusest. Ehkki umbes kaks kolmandikku kõikidest solidaarsusfondi taotlustest on seotud üleujutustega, iseloomustasid aruandeperioodi tugevad tormid, metsatulekahjud ja maavärinad.

Üks sündmus – maavärin Apenniinide keskosas – paistis teiste seast eriti silma, kuna see ületas nii tekitatud kahju kui ka eraldatud toetuse poolest kaugelt kõike seni solidaarsusfondi raames kogetut. Kui enamikul aastatel ei kasutata fondi maksimaalset eelarveeraldist täielikult ära, siis selle juhtumi puhul oli vaja summat, mis ületas kaht iga-aastast eraldist. Olukord lahendati edukalt tänu mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud paindlikkusele, mis võimaldab kanda kasutamata jäänud summad üle järgmisesse aastasse, ja tänu määruses sätestatud võimalusele võtta osa järgmise aasta eraldisest kasutusele varem, mida kasutati esimest korda. Mõlemad osutusid oluliseks solidaarsusfondi edukal haldamisel.

Huvitaval kombel ei taotlenud kõik liikmesriigid ettemakset. Kuigi komisjon ei ole kõikidel juhtudel teadlik selle põhjustest, võib küsimus olla tagasihoidlikes summades, mille eraldamist oli oodata. Solidaarsusfondi toetus jääb sageli alla 10 miljoni euro, nii et 10 % suurune ettemakse tähendaks vaid mõnda sadat tuhandet eurot. Teiselt poolt ei osutunud mõni taotlus esialgsel hindamisel piisavalt usutavaks, et taotletud ettemakse heaks kiita.

Hoolimata sellest, et määruse läbivaatamisel 2014. aastal võeti selle kohaldamisalasse sõnaselgelt põuad, on põuda endiselt keeruline hinnata. Ühelt poolt tundub, et põua mõju leevendavate esimeste riiklike meetmete kuupäeva selge kindlaksmääramine – mis on oluline taotlemistähtaja teadmiseks – on oodatust vähem ilmne. Teiselt poolt saab põua tekitatud kahju, eriti põllumajanduses, sageli täielikult kindlaks määrata alles mitu kuud pärast taotlemistähtaega, mistõttu taotluse esitajatel on keeruline esitada õigel ajal vajalikku teavet.